

Prijsvoorschriften en inflatie

België heeft een uitgebreid systeem van prijsvoorschriften (programma-overeenkomsten, meldingsplicht van prijsverhogingen, maximumprijzen). Dit systeem werd regelmatig aangepast en verruimd. Bij de recente devaluatie van de Belgische frank werd het nog verder versterkt. De belangrijkste doelstelling van dit systeem en van de recente verscherping ervan is het in toom houden van de binnenlandse inflatie. Het past dan ook de vraag te stellen hoe succesrijk deze prijspolitiek in België is geweest.

Om op deze vraag te antwoorden, moet een maatstaf van succes worden gebruikt. In een vast wisselkoersstelsel is zo'n maatstaf vlug gevonden. Immers, in een open economie met een vaste wisselkoers zal de binnenlandse inflatie worden bepaald door de wereldinflatie (koopkrachtpariteitstheorie). Een succesrijk systeem van prijsvoorschriften moet er dan in slagen het effect van de wereldinflatie op de binnenlandse prijsstijgingen af te zwakken.

Bij een zwevend wisselkoersstelsel is het probleem iets ingewikkelder. Er is immers niet alleen het effect van de wereldinflatie doch ook dat van de wisselkoersveranderingen op de binnenlandse inflatie. Dezelfde koopkrachtpariteitstheorie stelt echter dat in een open economie de binnenlandse inflatie op termijn gelijk zal zijn aan de wereldinflatie, gecorrigeerd voor de wisselkoersveranderingen van het land in kwestie. Om het succes van het systeem van prijsvoorschriften te meten, moet dan ook de vraag worden gesteld of dit het mogelijk heeft gemaakt de invloed van de wereldinflatie en de wisselkoersveranderingen op de binnenlandse inflatie af te zwakken 1). Kan dit gezegd worden van het Belgische systeem van prijsvoorschriften?

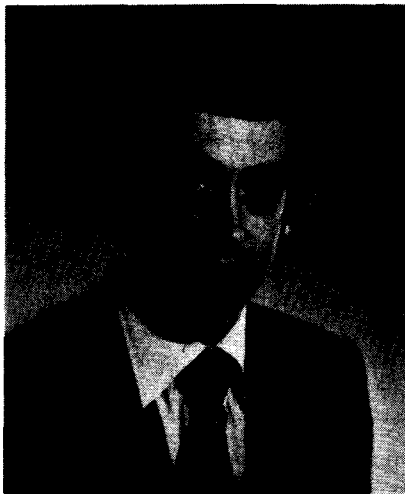
Een eerste aanwijzing vindt men in onderstaande tabel. Over de periode 1950-1980 bedroeg de stijging van de

Tabel. Stijging van de consumptieprijsindex en van de effectieve wisselkoers in procenten

	België	De voor de wisselkoers gecorrigeerde wereldinflatie a)
1950-1955	12,9	16,2
1955-1960	9,2	12,8
1960-1965	13,3	12,8
1965-1970	18,9	22,3
1970-1975	49,3	40,4
1975-1980	36,1	31,2
1950-1980	238	233

a) Met „wereld” worden 15 geïndustrialiseerde landen bedoeld.

Bron: IMF, International Financial Statistics.

prijsindex van de consumptie in België 238%. De stijging van de prijsindex van de consumptie in de geïndustrialiseerde landen, gecorrigeerd voor veranderingen in de effectieve wisselkoers van de Belgische frank, bedroeg gedurende dezelfde periode 233%. De Belgische inflatie in de periode 1950-1980 wordt dan ook haast volledig verklaard door de wereldinflatie gecorrigeerd voor de effectieve appreciatie van de Belgische frank.

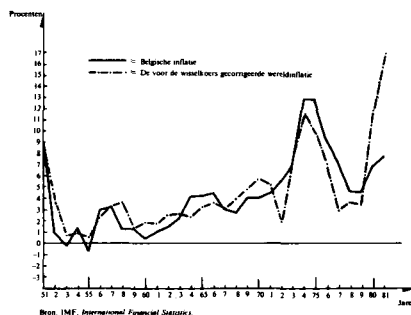
De tabel geeft ook informatie over verschillende deelperioden. Over het algemeen kan worden gesteld dat over perioden van 5 jaar de Belgische inflatie nauw samenhangt met de wereldinflatie, aangepast voor de wisselkoersverandering van de Belgische frank. Opvallend is echter wel dat gedurende de jaren zeventig de Belgische inflatie gemiddeld hoger was dan de voor de wisselkoers gecorrigeerde wereldinflatie. Het omgekeerde was het geval in de jaren vijftig, terwijl in de jaren zestig de verschillen te klein zijn om significant te zijn. Dit is vooral merkwaardig omdat sinds 1966 en gedurende de jaren zeventig het Belgische systeem van prijsvoorschriften stringenter werd doorgevoerd. Men had dan ook eerder het omgekeerde verwacht.

Uit de voorgaande cijfers volgt dat over perioden van 5 jaar of meer de Belgische inflatie nauw samenhangt met de wereldinflatie en de wisselkoersveranderingen van de Belgische frank. Het bestaan van de prijsvoorschriften heeft aan deze fundamentele lange-termijnband weinig of niets kunnen veranderen. Bijkomende (korte-termijn)informatie over deze nauwe band tussen de binnenlandse inflatie enerzijds en de wereldinflatie en wisselkoersveranderingen anderzijds wordt weergegeven in figuur 1.

Wat leert ons dit over het effect van de prijsvoorschriften? Uit het voorgaande volgt dat er tijdelijke, zelfs belangrijke afwijkingen optreden tussen de Belgische inflatie en de voor de wisselkoers gecorrigeerde wereldinflatie (koopkrachtpariteitsrelatie). Deze af-

wijkingen hebben echter een neiging om zich zelf te corrigeren. Deze gedachtingang kan men ook als volgt interpreteren. Er zijn perioden geweest waarin de Belgische inflatie beneden de voor de wisselkoers gecorrigeerde wereldinflatie lag (b.v. de periode 1967-1971).

Figuur. Belgische inflatie en de voor de wisselkoers gecorrigeerde wereldinflatie (in procenten per jaar)

Dit zou men kunnen interpreteren als bewijs dat het systeem van prijsvoorschriften succesrijk was. Deze succesrijke perioden werden echter altijd gevolgd door perioden waarin de Belgische inflatie hoger was dan de voor de wisselkoers gecorrigeerde wereldinflatie. M.a.w., indien de prijsvoorschriften succesrijk zijn, dan was dit succes altijd tijdelijk, en werd het gevolgd door een prijsexplosie die het succes van de vorige periode volledig tenietdeed.

Er is geen reden om aan te nemen dat deze wetmatigheid die zich in het verleden heeft voorgedaan ook niet in de toekomst zal optreden. De recente verscherping van de prijscontrole zal (in het beste geval) tijdelijk de inflatie in België drukken. In de mate echter dat deze toegenomen prijscontrole succesrijk is, zal dit slechts kortstondig zijn en zal succes worden gevolgd door een prijsexplosie. Op termijn zal de Belgische inflatie de wereldinflatie en de wisselkoersaanpassingen (depreciatie van de Belgische frank) moeten volgen. Dit was de wetmatigheid in het verleden. In de toekomst zal dit ook het geval zijn.

De Graaf

1) Op te merken is dat we er hier van uitgaan dat de prijsvoorschriften zelf geen invloed uitoefenen op de wisselkoersveranderingen van de Belgische frank. Dit is een plausibele veronderstelling voor België wiens effectieve wisselkoers gedurende de periode 1970-1981 essentieel is beïnvloed door exogene factoren (b.v. de dollar/DM-koers, devaluaties of revaluaties van derde valuta).